

پرسش ۱۷۶: آیهی (فَهَزَمُوهُمْ بِأَذْنِ اللَّهِ وَ قَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ)

سؤال / ۱۷۶: قال تعالى: (فَهَزَمُوهُمْ بِأَذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ) ([751]). (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَّمت صَوَامِعُ وَبِيعَ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيُنصِرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) ([752]).

هل يوجد فرق بين دفع الله في الآية الأولى، ودفع الله في الآية الثانية؟

حق تعالی می فرماید: (پس به خواست خدا ایشان را شکست دادند و داود جالوت را بکشت و خداوند به او پادشاهی و حکمت داد، و از آن چه می خواست به او بیاموخت، و اگر خدا بعضی از مردم را به وسیلهی بعضی دیگر دفع نمی کرد، زمین تباه می شد، ولی خداوند صاحب فضل و کرم بر جهانیان است) ([753]) و (آنهایی که به ناحق از دیارشان رانده شدند جز این نبود که می گفتند: پروردگار ما خداوند است؛ و اگر خداوند بعضی را به وسیلهی بعضی دیگر دفع نکرده بود، دیرها، کلیساها، کینشتها و مسجدهایی که نام خدا به فراوانی در آن برده می شود ویران می گردید و خدا هر کس را که یاریش کند، یاری می کند، و خدا توانای پیروزمند است) ([754])

آیا بین دفع کردن خداوند در آیهی اول و دفع کردن خداوند در آیهی دوم تفاوتی وجود دارد؟

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدين

الدفع الأول هو: دفع بالمؤمنين عن المؤمنين، أي قيام بعض المؤمنين بالواجب أدى إلى رفع العقوبة عن المجتمع الإيماني، وبالتالي دفعت العقوبة عن المتقاعسين بالعاملين، كما هو حال دفع الله سبحانه بالثلاث مئة وثلاثة عشر من

أصحاب طالوت عن بقية جيشه: (وَقَتَلَ دَاوُدُ جَائُوتَ) فكان سبب النصر هؤلاء المؤمنين [755].

پاسخ:

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمين، و صلى الله على محمد و آل محمد الائمة و المهديين و سلم تسليماً.

دفع کردن اول دفع از مؤمنان به وسیله مؤمنان است؛ یعنی قیام گروهی از مؤمنان به جهاد واجب که به رفع عقوبت از جامعه ایمانی می انجامد و به دنبال آن، عقوبت از مسامحه کاران برداشته می شود؛ همان گونه که خداوند سبحان به واسطه سیصد و سیزده نفر از یاران طالوت، عذاب را از بقیه سپاهش دفع نمود: (و داود جالوت را بکشت)؛ پس این عده سبب پیروزی آن مؤمنان شدند.

أما الدفع الثاني: فهو دفع الكافرين بالمؤمنين بالجهاد والقتال في سبيل الله.

دفع کردن دوم، دفع کافرین به وسیله مؤمنان از طریق جهاد و قتال در راه خداوند می باشد.

و على الأول (الدفع الأول) وباعتبار أنه كرم إلهي، تصلح الأرض؛ لأنه نصر المؤمنين مع عدم استحقاقهم كمجتمع، إنما المستحق هم (القلة)، فبهم دفع عن الفاشلين والمتقاعسين، ولولا هذا الدفع لهُزم المؤمنون؛ لأن المجتمع يستحق الهزيمة، وهذه الهزيمة تسبب فساد الأرض وتسلط المفسدين، وأذى المجتمع الإيماني.

با اولین مورد (دفع اول) به این اعتبار که لطف و کرمی الهی است، زمین اصلاح می شود؛ چراکه یاری رسانیدن مؤمنان با وجود عدم لیاقت آنها به عنوان یک جامعه می باشد؛ تنها عده ای اندکی (قلیل) از آنها لایق می باشند و به وسیله آنها عذاب و

زیان از مسامحه‌گران و سست‌عنصران دفع می‌گردد؛ که اگر چنین دفع کردنی نبود مؤمنان شکست می‌خوردند و این شکست و هزیمت باعث فاسد شدن زمین و تسلط مفسدان و آزار و اذیت جامعه‌ی ایمانی می‌گردید.

وعلى الثاني (الدفع الثاني) فإنه لولا هذا الدفع لانهار المجتمع الإيماني، والدين الإلهي، (وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا)، وبالنتيجة لولا الجهاد لانتهى الدين الإلهي على هذه الأرض.

در مورد دوم (دفع دوم)، اگر این نوع از دفع کردن نبود، جامعه‌ی ایمانی و دین الهی منهدم می‌گشت: (و اگر خداوند بعضی را به وسیله‌ی بعضی دیگر دفع نکرده بود، دیرها، کلیساها، کِنِشْت‌ها و مسجدهایی که نام خدا به فراوانی در آن برده می‌شود ویران می‌گردید و خدا هرکس را که یاریش کند، یاری می‌کند، و خدا توانای پیروزمند است) و در نتیجه اگر جهاد نبود، دین الهی بر روی این زمین به پایان می‌رسید و محو و نابود می‌گردید.

[751] - البقرة : 251.

[752] - الحج : 40.

[753] - بقره: 251

[754] - حج: 40.

[755] - عن أبي عبد الله (عليه السلام)، قال: (إن الله تعالى) يدفع بمن يصلي من شيعتنا عن من لا يصلي من شيعتنا ولو أجمعوا على ترك الصلاة لهلكوا، وإن الله ليدفع بمن يزكي من شيعتنا عن من لا يزكي ولو أجمعوا على ترك الزكاة لهلكوا، وإن الله ليدفع بمن يحج من شيعتنا عن من لا يحج ولو أجمعوا على ترك الحج لهلكوا وهو قول الله عز وجل: ولولا دفع الله الناس بعضهم بعضا لفسدت الأرض ولكن الله ذو فضل على العالمين، فوالله ما نزلت إلا فيكم ولا عنى بها غيركم) الكافي: ج 2 ص 451.
عن أبي جعفر (عليه السلام)، قال: (إن الله ليدفع بالمؤمن الواحد عن القرية الفناء) الكافي: ج 2 ص 247.

